

BESPREKING TUSSEN CPSU-VERTEGENWOORDIGERS EN EEN DELEGATIE VAN DE CPN

S a m e n v a t t i n g

Op 4 november j.l. vond te Moskou een ontmoeting plaats tussen vertegenwoordigers van de Communistische Partij van de Sowjet-Unie (CPSU) en een delegatie van de Communistische Partij Nederland (CPN).

Van CPSU-zijde werd aan het gesprek deelgenomen door B.N. Ponomarjow (secretaris CC-CPSU) en zijn medewerkers W.P. Terjaskin en P.A. Nacoemow.

De CPN werd vertegenwoordigd door Paul de Groot (voorzitter), Henk Hoekstra (secretaris en lid dagelijks bestuur) en Marcus Bakker (lid dagelijks bestuur).

Blijkens het bijzonder korte communiqué dat na afloop van de besprekingen werd uitgegeven, vond een gedachtenwisseling plaats over "de actuele vraagstukken van de internationale toestand" (i.c. de kwestie Cuba), alsmede over "de werkzaamheden van beide partijen". Behalve de neutraliteits- en de eenheidspolitiek van de CPN (genoemd in het communiqué) kwam in dit verband ongetwijfeld tevens de jongste reorganisatie in de CPN ter sprake.

Gezien o.m. het overhaaste vertrek van De Groot (op 25/9) en van Hoekstra en Bakker (op 24/10) mag worden aangenomen, dat de betrokkenen naar Moskou werden ontboden. De meest voor de hand liggende reden daartoe is waarschijnlijk de reorganisatie in de partijleiding.

BESPREKING TUSSEN CPSU-VERTEGENWOORDIGERS EN EEN DELEGATIE VAN DE CPN

Op 4 november j.l. vond te Moskou een bijeenkomst plaats tussen vertegenwoordigers van de Communistische Partij van de Sowjet-Unie (CPSU) en een delegatie van de Communistische Partij Nederland (CPN).

Dit blijkt uit een communiqué, dat na afloop van deze ontmoeting werd uitgegeven en gepubliceerd werd in het CPSU-orgaan "Prawda" en in het CPN-dagblad "De Waarheid" van 6 november 1962.

"De Waarheid" ontleende haar berichtgeving terzake aan mededelingen van haar Moskouse correspondent Gerard Pothoven.

I. Deelnemers aan de bespreking

Van Russische zijde werd aan de bespreking deelgenomen door: B.N. Ponomarjow (secretaris van het Centraal Comité van de CPSU; mogelijk hoofd van het Bureau Buitenland van het C.C., voor de niet-communistische landen), W.P. Terjaskin (in het communiqué aangeduid als "plaatsvervangend afdelingsleider van het C.C. van de CPSU", vermoedelijk van het Bureau Buitenland voor de niet-communistische landen) en P.A. Naoemow (in het communiqué aangeduid als "verantwoordelijk medewerker" van het C.C. van de CPSU; vermoedelijk eveneens verbonden aan het genoemde Bureau Buitenland).

De Nederlandse delegatie bestond uit:

Paul de Groot (voorzitter van het partijbestuur van de CPN), Henk Hoekstra (lid van het dagelijks bestuur en secretaris van de CPN) en Marcus Bakker (lid van het dagelijks bestuur van de CPN).

In tegenstelling tot wat wellicht verwacht had mogen worden, was de Rus Popow bij de ontmoeting niet aanwezig (zijn aanwezigheid wordt althans niet genoemd). Popow zou namelijk de opvolger zijn van Sjamin bij de sectie Nederland van de afdeling van het Bureau Buitenland van de CPSU voor de niet-communistische landen.

Ontmoetingen tussen leden van het partijbestuur van de CPSU en CPN-leiders, die om een of andere reden in de Sowjet-Unie vertoeven, zijn niet ongebruikelijk. Nagenoeg bij elk bezoek van De Groot aan Moskou vinden wel besprekingen plaats met leiders van de CPSU. Ondermeer heeft hij daarbij in 1955 en in 1957 ook Ponomarjow ontmoet. Het bijzondere van de ontmoeting van 4 november j.l. schuilt dan ook veeleer

- 2 -

in het feit, dat na afloop van de bespreking een communiqué werd uitgegeven, waarvoor - voorzover bekend - geen precedent is aan te wijzen.

Het communiqué wil kennelijk duidelijk doen uitkomen, dat het gesprek plaats vond tussen de CPN-delegatie en Ponomarjow en dat de beide vertegenwoordigers van de CPSU "bij de ontmoeting aanwezig waren".

II. Inhoud van het communiqué

Het communiqué - dat bijzonder kort is - stelt, dat tijdens de bespreking een gedachtenwisseling plaats vond over a) de actuele vraagstukken van de internationale toestand en b) de werkzaamheden van beide partijen.

Als het ware ter specificatie van a. wordt dan opgemerkt dat de CPN-delegatie uiting gaf aan haar solidariteit met de vredelievende maatregelen van de Sowjet-regering inzake de Cubaanse crisis.

Deze solidariteitsverklaring van de CPN werd waarschijnlijk terwille van de actualiteit en mede ter ondersteuning van de positie van Chroestsjow in het communiqué opgenomen.

Ten aanzien van b. (men mag wel aannemen dat uitsluitend de werkzaamheden van de CPN onder de loep zijn genomen) zegt het communiqué, dat gesproken is over de propaganda van de CPN voor de neutraliteitsgedachte en over haar "eenheidsfront"-politiek. Wat de neutraliteitspolitiek betreft wordt letterlijk opgemerkt:

"De vertegenwoordigers van beide partijen stelden vast, dat de strijd van de CPN voor neutraliteit van haar land beantwoordt aan de levensbelangen van het Nederlandse volk en een belangrijke bijdrage vormt tot de verzekering van de vrede in Europa".

Vooraf dit laatste kan erop duiden, dat dit punt niet alleen voor Nederland, maar ook internationaal (in Europees verband) partijpolitieke betekenis heeft. Waarschijnlijk heeft De Groot de neutraliteitspolitiek van de CPN - welke sedert begin 1960 weer meer accent verkrijgt - in Moskou op zijn juistheid willen toetsen.

Wat de eenheidspolitiek betreft luidt de tekst van het communiqué als volgt:

"De CPSU verklaart zich solidair met de politiek van de CPN, gericht op het tot stand brengen van eenheid van handelen van communisten, socialisten en alle vooruitstrevende krachten van Nederland in de strijd voor het behoud van de vrede en voor het verzekeren van de veiligheid

- 3 -

van alle volkeren".

De eenheidspolitiek

De eenheidspolitiek van de CPN is op zichzelf geen novum. Wel ontving deze de laatste tijd nieuwe impulsen. Om te beginnen deed reeds de voortgaande "verschuiving naar links" bij de Raadsverkiezingen van mei j.l. de hoop van de CPN-leiding herleven dat zij - nog afgezien van hetgeen in dit opzicht in de gemeenteraden te bereiken zou zijn - met meer kans op succes dan voorheen gestalte zal kunnen geven aan haar politiek ideaal: eenheid van actie met socialististen.

Vooraf echter sedert de Groots terugkeer van zijn verblijf in de Sowjet-Unie tussen 9 maart en 25 juni j.l. werden tekenen van dit eenheidsstreven waarneembaar, bijvoorbeeld in "Waarheid"-commentaren van vooraanstaande CPN-representanten.

Zo gaf Paul de Groot zelf zich medio september in een viertal beschouwingen onder de titel "lectuur van de ziekenkamer" moeite de indruk weg te nemen, als zou de CPN van vandaag nog altijd even "oorlogszuchtig" en anti-sociaal-democratisch zijn als zij ten tijde van de 1e wereldoorlog, in de dagen van "de Tribune" was.

Deze artikelen vormden de laatste tijd het uitgangspunt van de discussie in de partij - tot in het partijbestuur toe - over de eenheidspolitiek. Ook vonden zij hun neerslag in een brochure van de partij ten behoeve van de scholing over dit onderwerp.

In de kring van zijn naaste medewerkers heeft De Groot veel ophef gemaakt van de rede van de CPSU-secretaris Kuusinen op de Dimitroverdenking in Moskou van 18 juni. In deze rede werd betoogd, dat de beginselen, waarop in de tijd van Dimitrov de strijd voor een volksfront was gebaseerd, in menig opzicht hun betekenis hebben behouden voor het huidige gedragspatroon van de communistische partijen in het Westen. Dezelfde geest ademde een artikel van eerdergenoemde Ponomarjov in het internationaal communistisch tijdschrift "Vraagstukken van Vrede en Socialisme" van juli 1962.

Frappant was in dit verband ook de verzoenende verklaring van het dagelijks bestuur van de CPN, dd. 2 juli, kort na de Groots terugkeer uit Moskou op 25 juni tegenover de Socialistische Werkers Partij, de partij van de dissidente communisten: haar aanhang (leiders uitgezon-

- 4 -

derd) werd daarbij in de gelegenheid gesteld zich opnieuw voor het CPN-lidmaatschap aan te melden.

Het is niet duidelijk of de zinsnede "eenheid van handelen" in het communiqué van 6 november identiek moet worden geacht aan de doorgaans gebruikte term "eenheid van actie", dan wel, dat zij een betekenis heeft welke hier boven uit gaat. Een feit is evenwel, dat de eenheidspolitiek de laatste tijd inderdaad meer aandacht van de communisten ontvangt.

Volgens een recente verklaring van de organisatiesecretaris van de CPN, Henk Hoekstra, zal de partij op "nieuwe initiatieven" inzake de eenheidspolitiek moeten worden voorbereid. De aard daarvan is tot nu toe door de CPN-leiding nog niet duidelijk geformuleerd. Verwacht wordt dat de landelijke partijconferentie van 15 en 16 december a.s. hier meer licht zal brengen. Daar komt o.m. het CPN-verkiezingsprogramma en de kandidaatstelling voor de Tweede Kamer aan de orde.

III. Verklaring aanwezigheid CPN-functionarissen

Volgens het communiqué verbleef de CPN-delegatie in Moskou "ter gelegenheid van de 45e verjaardag van de Russische revolutie".

Deze motivering moet kennelijk dienen als camouflage voor de werkelijke redenen van het bezoek van de Nederlandse partijfunctionarissen aan de Russische hoofdstad.

Zo is bekend, dat Paul de Groot reeds sedert 25 september in de Sovjet-Unie verbleef en de beide anderen (Hoekstra en Bakker) al sinds 24 oktober.

In het communiqué werd hun aanwezigheid in de Sowjet-Unie voor het eerst officieel erkend. Tot dan toe bewaarde met name "De Waarheid" hierover het stilzwijgen.

Het vertrek van een CPN-delegatie naar de revolutieherdenking in Moskou wordt normaliter echter met ophef in het partijdagblad vermeld.

Ook het overhaaste vertrek van zowel De Groot als Hoekstra en Bakker vormt een aanwijzing voor de onwaarachtigheid van het vermelde motief voor de reis naar Moskou.

De Groot heeft angstvallig gepoogd zijn vertrek op 25 september geheim te houden. Via het SWP-orgaan "De Brug" dd. 20 oktober werd zijn verblijf in de Sowjet Unie voor het eerst in de openbaarheid gebracht.

- 5 -

Ook het vertrek van Bakker en Hoekstra was slechts aan ingewijden bekend. Hoekstra werd in "De Waarheid" van 23 oktober b.v. nog aangekondigd als spreker op een vergadering van 25 oktober.

Het meest waarschijnlijk is, dat de CPN-functionarissen naar Moskou werden ontboden in verband met de jongste reorganisatie in de CPN (besluit partijbestuur dd. 1 september j.l.), waarbij o.m. de functie van algemeen-secretaris werd vervangen door die van voorzitter (en De Groot als zodanig werd benoemd) en de functie van plaatsvervangend algemeen secretaris werd afgeschaft (ontslag H. Verheij). Het secretariaat werd ingekrompen tot twee man (H. Hoekstra en Jaap Wolff).

Vooraf de aanwezigheid in Moskou van Marcus Bakker, een der nauw bij de reorganisatie betrokken figuren, vormt een aanwijzing voor het juistgenoemde reis-motief.

Marcus Bakker is waarschijnlijk de voornaamste concurrent van de partijsecretaris H. Hoekstra, om in de toekomst de functie van algemeen secretaris te vervullen.

27 november 1962